

سازمان آموزش عالی
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

امتحانات غیر حضوری (سطح ۳)

امتحانات مجدد غیر حضوری (سطح سه) سال تحصیلی ۹۲-۹۳
گرایش تفسیر ورودی مهر ۹۱

کد امتحان:	۶۹۲۳/۵۱
تاریخ برگزاری:	۱۳۹۳/۰۶/۱۳
عنوان امتحان:	مفردات قرآن

نمره بدو	نمره بدو	نمره بدو
نمره بدو	نمره بدو	نمره بدو
نمره بدو	نمره بدو	نمره بدو
نمره بدو	نمره بدو	نمره بدو

نام و نام خانوادگی: که ملکی: حوزه امتحانی: استان: آسان:

۱- منظور از واژه «ذنب» در آیه شریفه «قالوا یا ابانا استغفر لنا ذنوبنا إنا كنا خاطئين» (یوسف: ۹۷) چیست؟

- الف. اسراف ☐
ب. جرم ☐
ج. گناه ☐
د. خطا ☐

۲- اگر در آیه‌ای واژه «ظن» در سیاق مدح قرار گرفته و بر آن وعده ثواب داده شده باشد به کدام معناست؟

- الف. احتمال ضعیف ☐
ب. گمان قوی ☐
ج. یقین ☐
د. شک ☐

۳- سرّ نامیدن «قیامت» به «قارعة» کدام مورد است؟

- الف. تقدیر جزا و پاداش بندگان بر حسب اعمالشان ☐
ب. دشمنان خدا را با عذاب در هم می‌کوبد. ☐
ج. حوادث آن مردم را احاطه کرده است. ☐
د. اثبات وقوع قیامت با روش وجدانی ☐

۴- متداول‌ترین عامل تحول معنای کلمات و پیدایش اضداد چیست؟

- الف. اسباب بلاغی ☐
ب. تداخل لهجه‌ها ☐
ج. تطور لنوی ☐
د. وضع لنوی ☐

۵- چهار مورد از عوامل منشأ غرابت الفاظ قرآن کریم را بنویسید.

۶- مهم‌ترین کاستی‌های فرهنگ‌های لغت عربی را بیان کنید. (چهار مورد)

۷- اشتقاق کبار را تعریف کرده، برای آن مثال بنویسید.

۲

۸- سه احتمال در معنای مقصود از «قیامة» بنویسید. کدام معنا ارجح به نظر می‌رسد؟

۲

۹- مهم‌ترین عوامل پیدایش الفاظ مشترک در زبان عربی را تبیین کنید. (چهار مورد)

۲

۱۰- هشت مورد از معانی کلمه «هدی» از نظر سیوطی را بنویسید. دو معنای اصلی این کلمه از نظر ابن فارس چیست؟

۲

۱۱- دو مورد از دلایل جواز چند معنایی در قرآن کریم را تبیین کنید.

۲

۱۲- معنای کلمه «نحلة» را در آیه شریفه «وأتوا النساء صدقاتهن نحلة» (نساء: ۴) با توجه به ریشه سامی آن بررسی و تبیین کنید.

۲

۱۳- با توجه به معنای کلمه «خشیت» در لغت و قرآن کریم، مقصود از خشیت پیامبر اکرم (ص) در آیه «و تخشى الناس و الله احق أن تخشاه» (احزاب: ۳۷) تبیین کنید.

۲

*** توجه: پاسخگویی به یکی از سؤالات ۲ نمره ای اختیاری است. ***

۱- نخستین و جامع ترین کتاب و مؤلف آن در شرح الفاظ قرآن کدام است؟ ص ۳۱

الف. مجاز القرآن - ابو عبیده ☐ب. مجمع البحرين - طریحی ☐ج. مفردات - راغب اصفهانی ☒د. التحقيق فی کلمات القرآن - مصطفوی ☐

۲- اینکه دو لفظ در حروف و معنا با هم متناسب و در ترتیب حروف با یکدیگر متفاوت باشند را چه می نامند؟ ص ۱۰۰

الف. اشتقاق کبیر ☒ب. اشتقاق صغیر ☐ج. اشتقاق صرفی ☐د. اشتقاق کبار ☐

۳- نظریه برخی دانشمندان هم چون ابن فارس و سیوطی در مورد وجود الفاظی در قرآن که در معانی متعدد به کار رفته اند، چیست؟ ص ۱۴۴

الف. به خاطر اضطرار و ضیق الفاظ ☐ب. عرف و فرهنگ رایج عصر نزول ☐ج. وجود آیات متشابه در قرآن ☐د. بزرگ ترین وجوه اعجاز قرآن ☒

۴- کدام یک از موارد، جزء کاربرد واژه های «اضداد» در قرآن کریم می باشد؟ ص ۱۸۰

الف. بحر ☐ب. لحن ☒ج. قرآن ☐د. نکاح ☐

۵- دو تفاوت از تفاوت های میان «مفردات قرآن» و «غریب القرآن» را بیان کنید. ص ۲۲ - ۲ نمره

پاسخ: ۱. در دانش مفردات همه الفاظ قرآن به بحث گذارده می شود در حالی که در غریب القرآن مفسر تنها به شرح کلمات غریب و دشوار می پردازد.

۲. در کتاب های مفردات به دلیل آنکه همه کلمات قرآن شرح و تفسیر می شود، تنظیم به صورت الفبایی است، در حالی که کتاب های غریب القرآن به ترتیب آیات و سوره ها می باشد.

۳. بحث معناشناسی در کتاب های مفردات به صورت موضوعی است و ذیل هر واژه مشتقات و صیغه های مختلف آن واژه با وجوه معنایی اش بحث می شود در حالی که در دانش غریب القرآن، مفسر تنها به بیان معنای مقصود هر واژه در سیاق آیه خاصی که قرار گرفته می پردازد. (دو مورد کافی است هر مورد ۱ نمره)

۶- از نظر منصف آیا قول لغویان درباره معنای یک لغت حجت است؟ ص ۴۶ - ۲ نمره

پاسخ: به دلیل تخصص لغویان اظهار نظرها و اجتهادهای آن ها در بسیاری از موارد به صواب نزدیک و قابل اعتماد است (۱ نمره) اما در موارد فراوانی نیز حدس و اجتهاد آنان در معنای لغت نادرست و غیر قابل اعتماد است و شاهد این غیر قابل اعتماد بودن هم اختلافی است که لغویان در بسیاری از موارد در معرفی معنای لغت یا بیان تفاوت میان کلمات داشته اند لذا محقق باید با تلاش خود دست بر اجتهاد زده و معنای درست تر را استخراج و استنباط کند. (رساندن مفهوم کافی است. ۱ نمره)

۷- «ایجاد معنای جدید» در بحث کارکردهای قرآن در معناشناسی را ضمن مثالی تبیین کنید. ص ۶۴ - ۲ نمره

پاسخ: برخی واژه ها در قرآن در معنایی به کار رفته که در لغت و فرهنگ عرب سابقه ندارد، لذا برای دریافت معنای دقیق آن لازم است در سیاق آیه ای که واژه در آن آمده تأمل شود تا معنای جدید قرآنی آن مشخص شود مانند واژه «فسق» که معنای اصلی آن، خارج شدن یک دانه رطب از پوست خود است اما با توجه به سیاق آیاتی که واژه «فسق» یا مشتقات آن به کار رفته، آن را به معنای «خروج از اطاعت خدا» معنا کرده اند.

پاسخ: ۱. بررسی نشدن تطوّر معنای کلمات

۲. استدلال نکردن بر یک معنا از طریق ذکر شاهد

۳. مقایسه نکردن میان زبان عربی و دیگر زبان‌های سامی

۴. تکرار مطالب و حجم زیاد

۵. نداشتن نظم و ترتیب در ذکر مشتقات یک ماده (رساندن مطلب کافی است).

۹- در تعریف مترادف به «هو أن يدل لفظان مفردان فأكثر، دلالة حقيقية أصلية، مستقلة على معنا واحد باعتبار واحد و في بيئة لغوية واحدة»

هر کدام از قیود ذیل چه چیزی را خارج می‌کند؟ ص ۱۱۲ و ۱۱۳ - ۲ نمره

الف) مفرد: پاسخ: الفاظ مرکب را خارج می‌کند بنابراین اگر یک لفظ مفرد و اگر یک عبارت مرکب دارای مدلول واحدی باشند مترادف نیستند.

ب) حقیقیاً: پاسخ: اگر دو لفظ در معنای مجازی هم معنا باشند یا یک لفظ در معنای مجازی با لفظ دیگر در معنای حقیقی هم معنا باشند مترادف نیستند.

ج) مستقل: پاسخ: الفاظی که به صورت تابع و برای تأکید به کار می‌روند از دایره مترادفات خارج هستند.

د) باعتبار واحد: پاسخ: اسم و صفت یک شیء از دایره مترادفات خارج هستند زیرا اگر چه بر یک معنا دلالت می‌کنند اما از دو جهت و دو حیث است.

۱۰- چهار مورد از فواید مترادف را فقط نام ببرید. ص ۱۲۴ و ۱۲۵ - ۲ نمره

پاسخ: ۱. گسترش طرق بیان

۲. امکان استفاده از کلمات فصیح‌تر

۳. تفنن در عبارت

۴. توسعه در الفاظ (هر کدام ۵/۰ نمره، رساندن مفهوم کافی است).

۱۱- طبق نظر مصنف، «وجوه» و «نظایر» را تعریف کنید. ص ۱۵۸ - ۲ نمره

پاسخ: وجوه: عبارت است از الفاظ مشترکی که در چند معنا استفاده شده‌اند. (۱ نمره)

نظایر: عبارت است از الفاظ کلی‌ای که دارای معنای واحد، اما مصادیق متعدّدند. (۱ نمره)

۱۲- چهار قاعده از قواعد شناخت واژه‌های معرب را بیان کنید. ص ۲۰۶ - ۲ نمره

پاسخ: ۱. اجتماع دو حرف «صاد» و «جیم» در یک کلمه مانند جص به معنای گچ

۲. اجتماع دو حرف «جیم» و «قاف» در یک کلمه مثل متجنیق

۳. اجتماع حروف «باء» و «سین» و «تاء» مثل بستان

۴. آمدن حرف «راء» بعد از حرف «نون» مثل نرجس

۵. آمدن حرف «زاء» بعد از «دال» مثل مهندز

۶. خروج کلمه از اوزان عربی مثل ابریسیم (چهار مورد کافی است و هر مورد ۵/۰ نمره و نوشتن مثال الزامی نیست).

۱۳- چه تفاوتی میان دو واژه «خوف» و «خشیت» می‌باشد و کدام‌یک از آن‌ها را می‌توان به پیامبران (ع) نسبت داد؟ ص ۲۳۱ - ۲ نمره

پاسخ:

خوف آن انفعال نفسانی و عکس العمل طبیعی نفس انسانی یا حیوانی است که بر اثر انتظار فرار رسیدن امری ناخوشایند یا از دست دادن امری خوشایند پدید می‌آید

(۷۵/۰ نمره) اما خشیت خوف آمیخته با تعظیم است که این ترس اغلب از روی علم به چیزی است که از آن ترسیده می‌شود. (۷۵/۰ نمره)

هر دو را می‌توان به پیامبران نسبت داد اما خشیت از غیر خدا به پیامبر آن نسبت داده نشده است. (۵/۰ نمره)

۱۴- تفاوت دو واژه «سقی» و «اسقی» با معیار قرآن کریم چیست؟ ص ۲۸۳ - ۲ نمره

پاسخ: «سقی» در مواردی به کار می‌رود که به کسی یا چیزی آب دهند که بنوشد، خواه آنکه به او آب داده می‌شود انسان باشد یا حیوان یا گیاه (۱ نمره) اما «اسقی»

به معنای ایجاد کردن آب است یعنی فراهم آوردن، تهیه کردن و در دسترس قرار دادن البته در کنار این معنا هدایت کردن انسان و حیوان به آب نیز در آن نهفته

است و با توجه به اینکه فاعلش در قرآن خداوند است معنای دوام نیز در آن نهفته است. (۱ نمره)

موفق باشید.

شماره نام مسجول:
 شماره:
 شماره:
 شماره:
 شماره:
 ساعت برگزاری: ۱۰ صبح / ۱۷
 مدت پانگونی: ۸۰ دقیقه

مردود:
 جزوه بارگزاری شده:
 شناسی:
 جزوه آموزشی:
 عنوان:
 مفردات قرآن:
 تاریخ:
 ۱۳۹۵/۰۳/۱۶
 کد امتحان:
 ۶۹۴۲/۳۶

نیمسال دوم ۹۵-۹۶ رشته تفسیر و علوم قرآن ورودی مهر ۹۳

نام و نام خانوادگی:
 که تکلیف:
 حوزه امتحانی: استان:
 استان:

*** توجه: پاسخگویی به یکی از سوالات ۲ نمره ای اختیاری است. ***

۱- عبارت «مقصود و غرضی که گوینده برای کلام خود در نظر گرفته است» تعریف چه معنایی می باشد؟ ص ۱۱

- الف. معنای درون زبانی ☐
 ب. معنای مفهومی ☐
 ج. معنای حقیقی ☐
 د. معنای ثانوی ☒

۲- «تناسب دو لفظ در حروف و معنا باهم و تفاوت ترتیب حروف آنها با یکدیگر مانند دو لفظ جذب و جذب» چه اشتقاقی است؟ ص ۵۵

- الف. اشتقاق کبار ☐
 ب. اشتقاق صغیر ☐
 ج. اشتقاق کبیر ☒
 د. اشتقاق اکبر ☐

۳- کدام یک از موارد ذیل از اسباب و عوامل پیدایش اضداد می باشند؟ ص ۹۱ و ۹۲

- الف. وضع و تطور لغوی، تداخل لهجه ها، اسباب بلاغی ☒
 ب. ذو وجوه بودن قرآن، ظاهر و باطن داشتن قرآن ☐
 ج. وام گیری از زبان های دیگر، دلیل ادبی ☐
 د. تداخل لهجه ها، ذو وجوه بودن قرآن ☐

۴- کلمه «طهور» در آیه «وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا» (فرقان: ۴۸) چه واژه ای است؟ ص ۹۸

- الف. چند معنایی ☒
 ب. تضاد ☐
 ج. وجوه ☐
 د. نظایر ☐

۵- یک تفاوت «دانش مفردات» و «غریب القرآن» را بیان کنید. ص ۱۴ - ۱۵

پاسخ: ۱. در دانش مفردات همه الفاظ و کلمات قرآن از نظر اشتقاق و معنا به بحث گذارده می شود ولی در غریب القرآن به شرح کلمات غریب و دشوار می پردازند. ۲. در مفردات تنظیم کلمات به صورت الفبایی است ولی در غریب القرآن تنظیم کلمات به ترتیب آیات و سوره هاست. ۳. بحث معنائشناسی در کتاب های مفردات به صورت موضوعی است ولی در غریب القرآن مفسر تنها به بیان معنای مقصود و واژه در سیاق آیه خاصی که قرار گرفته، می پردازد. (یک مورد کافی است).

۶- دو مورد از مهم ترین کاستی های فرهنگ های لغت را بیان و توضیح نمایید. ص ۴۹ و ۵۰ - ۲ نمره

پاسخ: ۱. بررسی نشدن تطور معنای کلمات: یکی از جنبه های مهم لغت در بررسی های زبان شناسی توجه به تطورات صوتی و دلالتی کلمات است که این مهم از سوی دانشمندان و لغویان طبقات نخستین و میانی با غفلت روبه رو شده است. آنان تمام اهتمام خود را صرف گردآوری لغت و تبویب و دسته بندی آن کرده و هیچ سعی نکردند در لغت نامه های خود تطورات معنای کلمات از ابتدا تا زمان خود را بررسی و تعیین کنند.

۲. استدلال نکردن بر یک معنا از طریق ذکر شاهد: از دیگر کاستی های کتاب های لغت آن است که مواد و کلمات فراوانی را گزارش و معنایی برای آنها یاد کرده اند، بی آنکه با ذکر شاهد یا شواهدی بر آن معنا استدلال کنند و این می تواند صحت یا اصالت معنایی را که برای آن واژه بیان کرده اند با تردید مواجه سازد.

۳. مقایسه نکردن میان زبان عربی و دیگر زبان های سامی: یکی دیگر از نقص های موجود در لغت نامه ها، تطبیق نکردن و مقایسه نکردن میان زبان عربی و دیگر زبان های سامی است. انجام این مقایسه از سوی لغویان نخستین که بعضاً با دیگر زبان های سامی نیز آشنایی داشتند، می توانست موجب غنای بیشتر کتاب های لغت شده و احیاناً در تفسیر برخی کلمات قرآن کارساز باشد.

۴. تکرار مطالب و حجم زیاد: از دیگر اشکالات لغت نامه های متأخر، بزرگی و حجم زیاد آنها است. لسان العرب ابن منظور و تاج العروس زبیدی این نقص را به طور روشن دارا هستند. منشأ این اشکال آن است که این گروه از لغویان مطالب خود را از همه یا بیشتر کتاب های لغت کهن نقل کرده اند و از آنجا که کتاب های کهن نیز مطالب خود را از یکدیگر نقل کرده اند، نقل از آنها موجب تکرار نقل مطالب می شود.

۵. نداشتن نظم و ترتیب در ذکر مشتقات یک ماده: یکی دیگر از اشکالات بسیاری از کتاب های لغت، رعایت نکردن نظم و قاعده مشخصی در ترتیب مشتقات یک ماده کلمه است. به همین دلیل در موارد فراوانی محقق مجبور است برای یافتن معنای یک کلمه، مطالب ذیل یک ماده را از اول تا آخر - که گاه تا ده صفحه می رسد - مطالعه کند.

پاسخ: ۱. وضع هر کلمه برای یک معنای خاص:

در هر یک از دو واژه‌ای که عرب‌ها آن را ظاهراً در یک معنا به کار برده‌اند، خصوصیتی نهفته است که در معنای مترادف آن وجود ندارد. این تفاوت دقیق گاهی برای ما آشکار می‌شود و گاهی پوشیده می‌ماند. به سخن دیگر، حکمت در وضع کلمات اقتضا می‌کند که هر واژه‌ای برای یک معنا وضع شود. [بنت الشاطی نیز که از مخالفان سرسخت وجود ترداف در قرآن کریم است، معتقد است که به خصوص در قرآن کریم هر واژه‌ای حامل بار معنایی خاص خود است که هیچ واژه دیگری نمی‌تواند به طور کامل جایگزین آن شود.]

۲. ارائه تعریف خاص از ترداف:

منکران ترداف، با افزودن قیدهایی به تعریف ترداف، حوزه‌هایی از الفاظ مترادف را استثناء کرده و از مقوله ترداف خارج دانسته و می‌گویند اگر دو کلمه متعلق به دو زبان باشد، ترداف آن‌ها مانعی ندارد. بنت الشاطی نیز تعلق دو واژه به دو زبان یا دو لهجه را از مقوله ترداف استثناء کرده و وجود این گونه از مترادفات را در قرآن کریم می‌پذیرد، و آن را خللی در اعجاز بیانی قرآن نمی‌شناسد.

۳. تفکیک میان ترداف تام و ناقص:

یکی دیگر از ادله منکران ترداف، تقسیم ترداف به ترداف تام و ترداف ناقص و سپس انکار ترداف تام است. زبان شناسان ترداف میان کلمات را به همین دو قسم تقسیم کرده‌اند: ترداف تام و ترداف ناقص. ترداف تام، آن است که دو کلمه از همه جهات مترادف باشند؛ به سخن دیگر، در هر جا که یکی از دو کلمه مترادف به کار رفت، کلمه دیگر نیز بتواند به جای آن بنشیند. به باور زبان‌شناسانی که پدیده ترداف در زبان را پذیرفته‌اند، ترداف تام در یک زبان بسیار نادر است و به ندرت دو کلمه‌ای را می‌توان یافت که میان آن‌ها ترداف تام باشد. اما ترداف ناقص آن است که دو کلمه در برخی استعمالاتشان و در برخی سیاق‌ها مترادف باشند، با این حال، هر یک از آن دو کلمه کاربردهای خاصی داشته باشند که کلمه دیگر فاقد آن باشد.

۴. تفکیک میان اسم و صفت:

همچنین منکران ترداف با تفکیک میان اسم و صفات اشیاء و افزودن این شرط به شرایط ترداف، که دو واژه مترادف باید هم‌سو و هم جهت باشند، ترداف میان کلماتی مانند، «صارم» و «سیف» را که یکی اسم است و دیگری صفت، انکار کرده‌اند.

۸- وجوه مختلف در تفاوت «مشتک معنوی» با «مشتک لفظی» را بنویسید. ص ۸۱ - ۲ نمره

پاسخ: ۱. در مشترک لفظی، لفظ، اسم برای معناست، ولی در مشترک معنوی لفظ، وصف برای معنا است.

۲. چنانچه جمع میان دو معنای لفظ مشترک در تعریف واحد ممکن باشد، آن لفظ مشترک معنوی است و چنانچه این جمع ممکن نباشد، آن لفظ مشترک لفظی است.

۳. در مشترک لفظی، لفظ هم دارای معنای متعدد و هم برخوردار از وضع‌های متعدد است، در حالی که در مشترک معنوی لفظ دارای معنای متعدد است، اما دارای وضع‌های متعدد نیست. این تفاوت بر این فرض استوار است که مصداق یک واژه نیز معنای آن به شمار آید.

۴. مشترک لفظی نیازمند قرینه است تا با اعتماد بر آن یکی از چند معنای لفظ مشخص شود، ولی در مشترک معنوی با اعتماد به قرینه یکی از مصداق لفظ و نه معنای آن تعیین می‌شود.

۹- دو مورد از اقسام کلمات «اضداد» در قرآن را با ذکر مثالی بیان نمایید. ص ۹۳ و ۹۴ - ۲ نمره

پاسخ: ۱. یک دسته کلمات اضدادی که تنها یک معنای آن‌ها در قرآن آمده است، مانند کلمه ساجد ۲. دسته دوم کلماتی هستند که هر دو معنای کلمه ضد در قرآن آمده است، اما در یک آیه، به یک معنا و در آیه دیگر به معنای دیگر آمده است. مانند کلمه ظن ۳. دسته سوم شامل کلماتی است که در یک سیاق و یک متن هر دو معنای متضاد کلمه قابل حمل بر آن می‌باشد. به دیگر سخن مفسران هر دو معنا را برای آن واژه احتمال داده‌اند، و یا آنکه یک مفسر یکی از دو معنای ضد را برای کلمه مورد نظر ترجیح داده و مفسر دیگر معنای دیگر را، مانند کلمه عسس یا کلمه مقوین یا کلمه مقازه یا کلمه صریم.

۱۰- مقصود از «چند معنایی» چیست؟ آن را در ضمن یک مثال قرآنی (یسجد) تبیین کنید. ص ۹۵ - ۲ نمره

پاسخ: مقصود از چند معنایی آن است که یک واژه در متن مشخصی که به کار رفته است بتواند حامل چند معنا باشد. برای مثال، واژه «یسجد» در سوره حج از یک سو به همه موجودات آسمان و زمین و از سوی دیگر به بسیاری از مردم و نه همه آن‌ها نسبت داده شده است؛ از این رو بعضی گفته‌اند سجده دو معنا دارد یکی گذاشتن پیشانی بر روی زمین که مخصوص انسان و اختیاری است، و دیگری تواضع و انقیاد و تسلیم در برابر قدرت خدای متعال، که هم غیر اختیاری است و هم اینکه هر موجودی ذاتاً و تکویناً در مقابل اراده الهی خاضع، خاشع و منقاد است.

۱۱- دیدگاه‌های موجود در باب وجود الفاظ معرب در قرآن کریم را به اختصار توضیح دهید. ص ۱۰۳ - ۲ نمره

پاسخ: ۱. انکار الفاظ معرب در قرآن: شمار بسیاری از دانشمندان بزرگ مسلمان وجود الفاظ غیر عربی (معرب) در قرآن را انکار کرده و آن را در تضاد با آیاتی چون: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ» و آیه: «وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَعْجَمِي وَعَرَبِي» دانسته‌اند. برخی ادعای وجود الفاظ غیر عربی در قرآن را سخنی درشت و ناروا دانسته و برخی دیگر این ادعا را ناسازگار با تحدی قرآن و اعجاز قرآن شمرده است. طبری نیز وجود الفاظی در قرآن مشابه با زبان‌های دیگر را از باب توارد لغات دانسته که بی‌آنکه وام‌گیری یک زبان از زبان دیگر وجود داشته باشد، دو زبان به صورت اتفاقی واژه مشترکی را برای معنای واحدی وضع کرده‌اند. شافعی نیز معتقد بوده که زبان عربی بسیار گسترده است و کسی جز پیامبر (ص) بر آن احاطه ندارد؛ بنابراین، کسانی که الفاظی از قرآن را غیر عربی معرب معرفی کرده‌اند متشأ آن ناآگاهی و احاطه نداشتن آنان به زبان عربی بوده است که نتوانسته‌اند ریشه آن را در عربی بیابند.

۲. در مقابل دیدگاه نخست، دانشمندان بزرگ دیگری وجود الفاظ معرب در قرآن کریم را امری طبیعی و ناشی از روابط عرب‌ها با ملل غیر عرب دانسته‌اند. به نظر این گروه وجود الفاظی محدود از غیر عربی در قرآن کریم با عربی بودن زبان قرآن ناسازگار نیست، هم‌چنان که وجود الفاظی عربی مثلاً در کلیات سعدی یا شاهنامه فردوسی ناسازگار با فارسی بودن زبان این کتاب‌ها نیست. از این رو نه تنها وجود الفاظ معرب به عربی بودن قرآن لطمه‌ای نمی‌زند، بلکه با اعجاز قرآن نیز تعارض ندارد بلکه در بعضی موارد به کار بردن الفاظ معرب در مقتضای فصاحت قرآن بوده و با بلاغت آن سازگارتر است. (جواب به طور خلاصه نوشته شود کافی است).